

KAMU PERSONELİ SEÇME SINAVINDA (KPSS) ÇIKAN SORULARIN ÖĞRETMENLİK MESLEK DERSLERİNE GÖRE KAPSAM GEÇERLİĞİ

Zeynep BAŞKAN, Nedim ALEV (*)

ÖZET

Öğretmen adayları öğretmenlik mesleğine atanabilmek için Kamu Personeli Seçme Sınavı (KPSS) adı altında bir sınava tabi tutulmaktadır. Bu sınav kapsamında genel kültür, genel yetenek ve eğitim bilimleri alanlarında sorular yer almaktadır. Bu alanlardan eğitim bilimleri alanında sorulan soruların sayısının ve katsayısının yüksek olması sınava girecek olan adayların eğitim bilimleri derslerine vermesi gereken önemi ortaya koymaktadır. Bu çalışmada KPSS sınavında daha önce sorulan soruların içeriğiyle eğitim fakültelerindeki eğitim bilimleri derslerinin içeriğini karşılaştırmak amaçlanmaktadır. Bu amaçla KTÜ Fatih Eğitim Fakültesindeki 14 öğretim elemanı ile mülakatlar yürütülmüştür. Ayrıca 2001 – 2002 -2003 KPSS’de sorulan sorular doküman analizi yardımıyla incelenmiştir. Öğretim elemanları ile yapılan mülakatlar, içeriği aynı olan her dersin amacını ifade etmelerinde farklılıkların olduğunu ortaya koymuştur. KPSS sorularının ağırlıklı olarak Gelişim ve Öğrenme ve Öğretimde Planlama ve Değerlendirme derslerinden çıktığı belirlenmiştir. Bu soruların programda yer alan dersler açısından uygun bir dağılım göstermediği, Öğretmenlik Meslek derslerinde kazanılan davranışların sınırlı bir kısmının KPSS’de ölçüldüğü sonucuna varılmıştır. Bu bulgudan hareketle üniversiteye giriş sınavının (ÖSS) Ortaöğretim üzerinde ortaya çıkarmış olduğu olumsuz etkinin öğretmen eğitim programlarında da yaşanmaması için KPSS sınavının kapsamı öğretmenlik meslek derslerinin tamamını orantılı bir şekilde içermelidir.

Anahtar Sözcükler: KPSS Sınavı, Öğretmenlik Meslek Dersleri, Kapsam Geçerliliği.

* KTÜ Fatih Eğitim Fakültesi OFMAE Bölümü.

ABSTRACT

Teacher candidates need to take an examination called KPSS in order to be appointed as teachers. Within the content of this exam, world knowledge, general ability and educational science questions are asked to the candidates. Due to the high co-efficiency of educational science questions teacher candidates should be aware of the importance of the lessons which are related to educational sciences. This study aims to compare the content of the KPSS questions and the content of the teacher profession lessons which are taught in faculties of education. 14 lecturers from KTU, Fatih Faculty of Education were interviewed. Also document analysis of the questions which were asked in KPSS 2001, 2002, 2003 was done. The results obtained from the interviews with lecturers show that majority of the lecturers determine the aim of the course according to their aim initiatives. Majority of the KPSS questions are being asked from the content of "development and learning" and "planning and assessing in education" courses. These questions do not show a convenient dispersion related to courses and topics which are placed in the program, so only a limited range of behaviors gained in teacher profession courses are being examined in KPSS. One implication of these findings is that KPSS exam has to cover all aspects of the pedagogical courses in teaching training program in a balanced way in order not to cause a negative influence as is usually the case in the negative influence of university entrance exam in secondary education.

Key Words: *KPSS Exam, Courses on Teaching Profession, Content Validity.*

GİRİŞ

Yapılan çalışmalar ve değerlendirmeler öğretmen adaylarının bazı mesleki bilgi ve beceriler yönünden yetersiz oldukları ve eğitim fakültelerinde kazanmaları beklenen davranışları yeterince uygulamalarına yansıtamadıklarını göstermektedir (Yiğit, Saka & Akdeniz, 1998). Her ülkede olduğu gibi ülkemizde de özellikle son yıllarda öğretmen eğitimine yatırımlar yapılmış, hizmet-içi kurslar düzenlenmiş ve hizmet öncesi öğretmen eğitiminin yapısı ve programı değişmiştir. Gelecekteki öğretmenlerin eksikliklerini kapatmakta ve nitelikli öğretmenlerin yetiştirilmesinde en büyük görev öğretmen yetiştiren kurumlar olan eğitim fakültelerine düşmektedir.

Öğretmenlik kontenjanlarını dolduracak öğretmen adaylarının sağlıklı bir şekilde seçilmesi ve yetiştirilmesi konusu yıllardan beri tartışılmaktadır (Çepni, Keleş & Ayvaci, 1999). 1991 yılına kadar öğretmen adayları yeterlilik sınavı adı altında bir sınava tabi tutulmaktaydı. 1992 yılından sonra 2000 yılına kadar ülkemizdeki öğretmen ihtiyacını karşılamak üzere atamalar sınavsız olarak

yapılmaktaydı. 2001'den itibaren Kamu Personeli Seçme Sınavına (KPSS) öğretmen adaylarının da girmesi zorunlu hale gelmiştir. Halen öğretmen adayları ayrı bir sınava tabi tutulmadan, bu sınav sonuçlarına göre atanmaktadır (Yıldızlar, 2003).

Öğretmen adayları için KPSS adı altında yürütülen bu sınavın içeriği genel kültür, genel yetenek ve eğitim bilimlerinden oluşmaktadır. KPSS sınavı iki oturumdan yapılmaktadır. İlk oturumda genel kültür ve genel yetenek soruları sorulmaktadır. İkinci oturumda da eğitim bilimleri soruları yer almaktadır. Genel yetenek, genel kültür ve eğitim bilimleri testlerinden elde edilen puanlar ise sırasıyla 0,3; 0,3; 0,4 ile çarpılarak ağırlıklı standart puanlar hesaplanmaktadır (KPSS kılavuz kitap, 2003). Bu katsayılardan da anlaşılacağı gibi sınava giren öğretmen adayları için eğitim bilimleri soruları daha çok puan getirmektedir. Bu durum KPSS'de yüksek puan alıp atanabilmek için öğretmen adaylarının eğitim bilimleri ve alan eğitimi derslerine gerekli önemi vermeleri gerektiğini ortaya koymaktadır.

Eğitim-öğretimde öğrencilerde oluşması beklenen değişiklikler, uzman kişilerce geliştirilip öğretim programlarında genel amaçlar ve konu amaçları şeklinde belirtilmektedir. Ancak öğretim programlarında belirtilen amaçlar ve öğretmenlerden geliştirilmesi beklenen hedef davranışlar, ülkemiz açısından incelendiğinde, bunların çoğunun öğrenmeyi beklenen şekilde yönlendirmedikleri görülmektedir (Akdeniz & Karamustafaoğlu, 2001). Eğitim fakültelerinde öğretmen adaylarına sunulan Öğretmenlik Meslek Dersleri; Öğretmenlik Mesleğine Giriş (Eğitim Bilimlerine Giriş), Gelişime ve Öğrenme, Öğretmenlik Planlama ve Değerlendirme, Okul Deneyimi I, Sınıf Yönetimi, Okul Deneyimi II, Özel Öğretim Yöntemleri I, Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme, Rehberlik, Özel Öğretim Yöntemleri II, Konu Alanı Ders Kitabı İncelemesi, Öğretmenlik Uygulaması, Seçmeli I ve II'dir (YÖK, 1998).

Öğretmen adaylarının KPSS'de eğitim bilimleri bölümünde karşılaştıkları sorular eğitim fakültesinde almış oldukları öğretmenlik meslek dersleri ile ilgilidir. Ayrıca, KPSS'de yer alan bu soruların dersler arasında homojen bir dağılım göstermemesi incelenmeye ve irdelenmeye değer bir durumdur. Çünkü bu durum, sınavların "Kapsam Geçerliliğini" tartışmalı hale getirmektedir. Herhangi bir derse ilişkin öğrencilerin değerlendirilmesi yapılrken uygulanan testin "o dersin amaçlanan davranışlarını yeterince temsil edebilecek kadar kapsamlı olup olmadığı önemli bir sorundur" (Çoban, 1999). Bu tespit KPSS sınavının eğitim bilimleri bölümünde sorulan soruların öğretmen eğitim programlarında verilen eğitim bilimleri-alan eğitimi derslerinde hedeflenen davranışları temsil edip edemediğine ilişkin soruyu ortaya çıkartmaktadır. Bununla birlikte yapılan çalışmalarda birçok konuyla fakülte eğitimleri boyunca karşılaşmadıklarını belirten öğretmen adayları, bu yönüyle sınavın özellikle kapsam geçerliliği yönünden düşük olduğunu vurgulamışlardır (Eraslan, 2005; Yiğit vd., 2005).

Eğitim sürecinde değerlendirme yapılırken ölçülmek istenen hedef davranışa uygun en azından bir sorunun sorulması gerekir. Bu yönüyle, testlerde ölçülmek istenen davranışlar belirlenmeye çalışılır. Fakat bu durumun, zaman ve kullanılabilirlik gibi konularında düşünülmesi gerektiğinden dersle ilgili tüm hedef davranışlarla değil içinden seçilen önemli hedef davranışlar seçilir. Yani sınav kapsam geçerliliği yönündün programı ve konuları temsil edici olmalıdır (Turgut, 1997; Yiğit vd., 2005).

Hizmet öncesi öğretmen yetiştirmek eğitim fakültelerinin görevidir. Burada kazandıkları mesleki bilgi ve alan bilgisini kazanan öğretmen adayları öğretmenlik yaşantılarında bunları kullanmaktadırlar. Bu amaçla adaylardan beklenen temel yeterliklerden biri, öğretim etkinliklerinin tüm aşamalarında gerekli bilgi, beceri ve tutumlar olarak tanımlanabilmektedir (MEB, 2002; Devicioğlu, 2004; Yiğit vd., 2005). Adaylar öğretmen olmak için fakülte eğitimi aldıktan sonra çoktan seçmeli ve sınav tabanlı bir değerlendirmeye düşünmeye ve yaratıcılıklarını sınırlandırılmaktadır. Oysa öğretmenlik mesleğinin niteliği yaratıcılık, orijinallik gerektirir (Eraslan 2005).

Öğretmen adayları KPSS sınavından yüksek bir puan almak bir yana çok sınırlı kontenjana girebilmek için soruların tamamına yakınına yapmalıdırlar. Bu da eğitim fakültelerinde yer alan derslerin önemini arttırmaktadır. Günümüzde öğretmen adayları eğitim fakültelerinde öğretmenlik meslek bilgileri kazanmak istemekten ziyade KPSS sınavına hazırlanmayı istemektedirler. Bu durum ise eğitim fakültelerini tıpkı liselerdeki gibi sınav endeksli bir eğitim sistemine doğru itmektedir.

YÖNTEM

Bu çalışma 2001, 2002 ve 2003 KPSS'de sorulan eğitim bilimleri soruları ile öğretmenlik meslek derslerinin kapsam geçerliğini karşılaştırmak amacıyla yürütülmüştür. Karadeniz Teknik Üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesi'nde yürütülen çalışmada öncelikle ilköğretim, ortaöğretim ve eğitim bilimleri anabilim dallarında Öğretmenlik Mesleğine Giriş (TYÖM 402), Okul Deneyimi I(TYÖM 408), Öğretmenlik Uygulaması(TYÖM 504), Özel Öğretim Yöntemleri I-II(TYMÖ 442-TYFÖ 523), Öğretimde Planlama ve Değerlendirme(TYÖM 406), Okul Deneyimi II(TYÖM 503), Gelişim ve Öğrenme(TYÖM 404), Rehberlik(TYÖM 502), Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme(TYFÖ 521) ve Konu Alanı Ders Kitabı İnceleme(TYMÖ 542) derslerini yürüten 14 öğretim elemanı ile mülakatlar yapılmıştır.

Mülakatlarda öğretim elemanlarının Eğitim Fakültesinde yürütülen eğitim bilimleri derslerinin amaç, içerik ve değerlendirme açısından görüş ve düşünceleri belirlenmeye çalışılmıştır. Bu çalışmada, temel araştırma sorusu "Eğitim fakültelerinde yürütülen derslerle KPSS de sorulan soruların kapsam geçerliği var mıdır?"dur. Bu çalışmada, bu genel araştırma sorusu doğrultusunda aşağıdaki alt araştırma sorularına cevap aranmıştır.

1. Öğretmenlik meslek bilgisi derslerinin amaçları nelerdir?
2. Öğretmenlik meslek derslerinin içeriği hangi konulardan oluşmaktadır?
3. Bu konular KPSS’de sorulan soruların içeriği ile örtüşmekte midir?

Bu doğrultuda öğretim elemanlarıyla yapılan görüşmelerde “Dersinizin amaçları nelerdir?”, “Dersinizin içeriği hangi bölümlerden oluşmaktadır?” ve “Konuları amaçlanan zamanda tamamlayabiliyor musunuz?” gibi sorulara cevap aranmıştır. Çalışmaya katılan öğretim elemanları A, B, C, D, E, F, G, H, I, K, L, M, N ve P şeklinde kodlanmıştır. Tablo 1 öğretim elemanlarının hangi dersleri yürüttüklerini göstermektedir.

Tablo1. Öğretmenlik meslek derslerini yürüten öğretim elemanları

Mülakat yürütülen öğretim elemanı kodları	Öğretmenlik meslek dersleri
A, B, C, D, F, K, P	TYÖM 402
E, G, H	TYÖM 404
C, D, N, P, K, L	TYÖM 406
A, B, L, E, P	TYÖM 408
I, K	TYÖM 501
A, L, M, P	TYÖM 503
A, B, C, D, F, P	TYÖM 442
F, L, P	TYFÖ 521
E, G, H	TYÖM 502
A, B, C, D, M	TYFÖ 523
A, F, L, M, N	TYMÖ 542
A, M, P	TYÖM 504

Çalışma Orta Öğretim, İlk Öğretim ve Eğitim Bilimleri bölümlerinde bulunan öğretim elemanlarıyla yürütülmüştür. Eğitim bilimleri bölümünde Gelişim ve Öğrenme, Sınıf Yönetimi ve Rehberlik derslerini yürüten öğretim elemanları aynı dersleri yürüttükleri için bu derslerde az sayıda öğretim elemanı mülakat sürdürülmüştür. Okul Deneyimi I ve II dersleri ve Özel Öğretim Yöntemleri I-II ve Konu Alanı Ders Kitabı İncelemesi derslerinde branşlara uygun olarak dersi yürüten öğretim elemanları seçildiği için bu alanlarda daha fazla sayıda öğretim elemanı ile görüşülmüştür.

Mülakattan elde edilen veriler yazılı ifadelerle dönüştürüldükten sonra kategorilere ayrılmış ve gruplandırılmıştır. Bu gruplar iki boyutlu tablolara dönüştürülmüştür. Tablolar verilen cevap ve öğretim elemanları kodlarından oluşmuştur. Gerekli görülen yerlerde direkt alıntılara yer verilmiştir. Çalışmanın ikinci aşamasında 2001-KMS, 2002-KPSS ve 2003-KPSS’de eğitim bilimleri alanında sorulan soruların konulara göre dağılımı ve yüzde olarak ağırlığı saptanmıştır. Bu bölümde oluşturulan tablolar sorulan soru sayıları ve derste bulunan konular şeklinde oluşturulmuştur.

BULGULAR

Bu bölümde öğretim elemanlarıyla yapılan mülakatlardan elde edilen bulgular her bir ders için düzenlenerek verilmiştir.

Öğretmenlik Mesleğine Giriş

Öğretim elemanlarının hepsi dersin amaçlarını; “öğretmen adaylarının eğitimleri süresince karşılaşılabilecek kavramlardan haberdar etmek” ve “onları meslekte gerekli olabilecek kavramlardan haberdar etmek” olarak belirtirken, C ve P öğretim elemanları ayrıca “Türk Milli Eğitim Sisteminde öğretmenlik mesleğinin yerini ve önemini kavratmak” olarak düşünülmektedir. A öğretim elemanı ise “adayların öğretmenlik mesleğine karşı pozitif tutum geliştirmeleri”ni amaçladıklarını belirtmiştir.

Öğretim elemanlarının tamamı aynı içeriği kullanmaktadır. Bu içerik; temel kavramlar, öğretmenlik mesleğinin özellikleri, okul ve sınıf ortamı, eğitimin temelleri, Türk eğitim sistemi, eğitimde alternatif görüşler şeklindedir.

Konuları belirlenen zamanda yetiştirebilmek için C öğretim elemanı son konuların hızlı anlatıldığını belirtirken, diğer öğretim elemanları ise konuları rahatlıkla yetiştirebildiklerini belirtmektedirler.

Gelişim ve Öğrenme

Öğretim elemanları “gelişim ve öğrenme ilişkisini kavrayabilme” amacıyla birleşmişlerdir. G ve H öğretim elemanları “insan gelişiminin fiziksel, zihinsel, sosyal, psikolojik, ahlaki yönlerinin dikkate alınması” olarak belirtmişlerdir. E ve G öğretim elemanları “gelişim çağındaki çocukların temel özellikleri ile eğitim ortamını değerlendirilmesi” ve “etkin öğretim yaşantılarının nasıl ortaya çıktığını öğretmek öğretmenlerin mesleki beceri kazanmalarına yardımcı olabilmektedir” şeklinde ifade etmişlerdir. G öğretim elemanı ayrıca “Bu dersin başka bir amacı da öğretmen adaylarının öğretmen olduktan sonra mesleki beceri kazanmalarına imkan sağlayacak bilgi tabanını oluşturmaya yardımcı olmaktır.” şeklinde ifade etmiştir.

Öğretim elemanlarının tamamı aynı ders kitabını kullanmaktadırlar ve içeriğin tamamıyla bu kitapla birebir örtüştüğünü ifade etmişlerdi. Konular şu şekilde sıralanmaktadır; gelişim ve öğrenme, psikoloji ve eğitim psikolojisi, eğitimde ve psikolojide araştırma, gelişim, Freud ve psikoseksüel gelişim, psikososyal gelişim, moral gelişim, Piaget ve bilişsel gelişim, dil gelişimi, zeka ve bireysel farklılıklar, öğrenme psikolojisi, davranışçı öğrenme, sosyal öğrenme, hümanist eğitim ve öğrenme, bilişsel yaklaşımlar, bilgi işlem, kavram öğrenme, öğrenmede algı ve dikkat, öğrenmede transfer ve problem çözme, eğitimde motivasyon, sınıf yönetimi.

Konulardan gelişim konusu tamamıyla tüm öğretim elemanları tarafından bitirilmektedir. G ve H öğretim elemanları öğrenme konusunda eksiklikler olduğunu ve sadece bir giriş yapıp konuların yüzeysel işlendiğini ifade

etmişlerdir. E öğretim elemanı öğrenme konusunu da tamamlamakta fakat sınıf yönetimi ve motivasyon konularını yetiştirmemektedir.

Öğretimde Planlama ve Değerlendirme

Öğretim elemanları dersin amaçlarını “amaç ve davranış yazabilme”, “davranışların hangi alana girdiğini belirleyebilme”, “yöntem teknik kavramlarını öğrenebilme ve aralarındaki farkı açıklayabilme”, “plan yapabilme”, “ölçme ve bu ölçümlere dayalı olarak değerlendirme yapabilme” (N,K,P,L,C). D öğretim elemanı ise farklı bir açıdan yaklaşarak “Her branşın kendine özgü planlama ve değerlendirme biçimi olduğunu” ifade etmiştir. “Her bölümde alan eğitimi uzmanının bu dersi yürütmesi gerekir. Amaç olarak da öğretmen adayının kendi alanı ile ilgili öğretim programını tanıması, kendi alanı ile ilgili öğretim programının amaçlarını bilmesi ve konulara bağlı olarak davranışlarını öğrenmesi şeklinde ifade edebilirim”

Derste kullanılan içerik; öğretim etkinliklerini planlama, öğretim programlarını inceleme, ders kitaplarını seçme, öğretim materyallerini hazırlama, eğitimde ölçme ve değerlendirme, dönüt ve düzeltme işlemleri şeklindedir.

C öğretim elemanı ölçmenin bir kısmını (Z,T testleri, güvenirlik katsayısı konularını) yetiştiremediklerini, diğer öğretim elemanları ise konuların yetiştirdiğini belirtmektedirler.

Okul Deneyimi-1

Öğretim elemanları dersin amacının; “öğretmen adayını gerçek sınıf ortamında bulundurarak okulu, öğrencileri ve öğretmenlik mesleğini tanımaları” olduğu konusuna hemfikirdirler. A öğretim elemanı: “Bu derste temel amacımız uygun gelecekteki mesleklerine olan ortamlardan bir şeyler kazanmalarını sağlamaktır. Yani dönem sonunda olayı deneyerek yaşamalarını sağlayarak kendilerinin inandığı bir şeyler kazanmalarını istiyoruz.” L öğretim elemanı: “Şimdiye kadar yaklaşık 11 yıllık eğitimleri boyunca her şeye öğrenci gözüyle bakmışlardı. Artık bu dersle birlikte öğrencilikten sıyrılıp olaylara öğretmen gözüyle bakmalarını istiyoruz” şeklinde belirtmiştir.

Tüm derslerde aynı doküman takip edilmektedir ve doküman doğrultusunda dersler yürütülmektedir. Buna göre derste: öğretmenin okuldaki bir günü, öğrencinin okuldaki bir günü, derslerin gözlenmesi ve öğretim yöntemleri, dersin yönetimi ve sınıf kontrolü, soru sormayı gözleme, okul ve sorunları konuları yer almaktadır.

Ödevler belirli haftalara bölüldüğünden belirlenen sürede konuların yetiştirilmesinde herhangi bir sorunla karşılaşmamaktadır.

Sınıf Yönetimi

Bu dersin amacı “etkili eğitim-öğretim faaliyetlerinin oluşturulması için olumlu sınıf ortamlarının oluşturulabilmesi”(I, K) şeklinde ifade edilirken; I öğretim elemanı “Sınıf ortamında etkili iletişim kurabilme, sınıf ortamını amaca uygun düzenleyebilme, öğrencinin derse katılımını özendirilebilmek istiyoruz” olarak ifade etmiştir.

İçerik öğretim elemanlarınca sınıf yönetiminin tanımı, öğretimdeki yeri ve önemi, sınıf yönetiminin özellikleri ve değişkenleri, sınıf içi kurallar ve disiplin, sınıf yönetimi modelleri, öğretmen-öğrenci iletişimi, sınıfta motivasyon, sınıfta istenmeyen davranışlar, öğrenci çatışmalarının yönetimi konuları şeklindedir.

Her iki öğretim elemanı da konuları rahatlıkla yetiştirdiklerini, herhangi bir sorun yaşamadıklarını ifade etmiştir.

Okul Deneyimi-2

Amaç olarak öğretim elemanları, “öğretmen adaylarını gerçek sınıf ortamında bulundurarak okulu, öğrencileri ve öğretmenlik mesleğini tanımalarını gösterilmesi”ni söylemişlerdir. “Okul Deneyimi-1 den farklı olarak 5-10 dakikalık uygulamalarla öğretmenliğe ilk adımların atılması” olduğunu belirtmişlerdir. A öğretim elemanı “bu dersle öğretmen adaylarının öğretmenlerle buluşabileceği bir ortam hazırlıyoruz. Öğretmenlerin tecrübelerinden faydalanmalarını ve öğrendiklerini uygulayarak kalıcı olmasını sağlıyoruz.” P öğretim elemanı “Burada öğretmen adaylarından doğrudan bir ders uygulamasına yönelik ortamları tasarlamalarını bekliyoruz. Dersin uygulamasına yönelik etkinliklerle bu becerilerini geliştirmeyi amaçlıyoruz”.

Öğretim elemanları konuları; yönerge ve açıklamalar, soru sorma alıştırmaları, dersin yönetimi ve sınıf kontrolü öğrenci çalışmalarının değerlendirilmesi, ders kitaplarından yararlanma, grup çalışmaları, çalışma yapraklarının hazırlanması ve kullanılması, değerlendirme ve kayıt tutma, test hazırlama puanlama, analiz, öğretimde simülasyonlardan yararlanma olduğunu ifade etmişlerdir.

Öğretim elemanları ödevlerin belirli haftalara bölünerek işlenmesinden dolayı konuları belirlenen sürede yetiştirebildiklerini belirtmektedirler.

Özel Öğretim Yöntemleri-1

Öğretim elemanları bu dersin amaçlarının “etkili bir şekilde ders sürdürebilmek için gerekli olan temel bilgileri, öğretimde kullanacakları yöntem-teknik ve yaklaşımları kavratıp bu yaklaşımların fen öğretiminde nasıl kullanılabilirliğini öğretmek” olduğunu ifade ederken “öğretmenlik mesleğine giriş ve öğretimde planlama ve değerlendirme derslerinin alan eğitimine taşınması”(B, D) olarak ifade etmektedirler. A öğretim elemanı “Okullarda branş derslerinin niçin bulunduğunu, tanımlarının neler olduğunu, bu derslerin amaçlarının neler olduğunu, öğrencilerde bu ders sonunda beklemeleri gereken

becerilerin neler olduğunu kazandırmaya çalışıyorum.” C öğretim elemanı ise “Bu dersin asıl amacı basitte olsa öğrencilerin bir şeyler üretmesine katkı sağlamaktır. Fakat öğrenciler ezberci olduğu için kendilerine özgü olmayan yazıları aktardıklarını gördüm. Bu yüzden öğrencileri zorlayarak daha güzel çalışmaların ortaya çıkmasını sağladım.”

Bu derste YÖK tarafından hazırlanan doküman takip edilmektedir. Buna göre aşağıdaki konuların olduğunu ifade edilmiştir: fen ve fen bilimleri öğretimi, fen bilimlerinde öğrenme ve başlıca öğrenme teorileri, kavramlar, kavramsal sistemler ve kavram haritaları, bilimsel süreç becerileri, fen bilimleri eğitiminde laboratuvar kullanımı, problem çözme, eğitim teknolojisi, simülasyon ile öğretim, fen bilimleri eğitiminde tartışma yöntemi, fen bilimleri eğitiminde proje çalışmaları.

Konuların yetiştirilmesinde herhangi bir sorunun olmadığı belirtilmektedir ve yetiştiremediklerinde konulara Özel Öğretim Yöntemleri II dersinde devam edilmektedir. B, D, E öğretim elemanları konuları tamamen bitirdiklerini ifade etmektedirler.

Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme

Bu dersin amacı; “öğrencilerin farklı araç gereçleri öğretim süreci içerisinde kullanmaları” ve “bunlardan etkin bir şekilde faydalanabilmesi”(F, L, P). L öğretim elemanı “basit araç gereçleri geliştirebilme yani saydam hazırlayabilme, üç boyutlu çalışma yapabilme teknoloji nasıl kullanılır, bir dia nasıl kullanılır sorularına cevap bulabilme teknolojiyi tanıma ve teknoloji ile eğitimi bağdaştırmadır” şeklinde düşünmektedir.

Öğretim elemanlarının tamamı aşağıdaki içeriği kullanmaktadırlar. Teknoloji, öğretim teknolojisi ve iletişim, araç gereçlerin yeri ve önemi, öğretim araç gereçlerinin seçimi, görsel materyaller tasarımı, öğretim araçları ve etkili kullanımı, bilgisayar destekli öğretim.

Öğretim elemanlarının tamamı konuları yetiştirdiklerini belirtmektedirler.

Rehberlik

Öğretim elemanları “bireyin problem çözmesine yardımcı olacak etkinliklere yer vererek bu konuda öğretmenin ilgisinin, bilgisinin ve davranış becerilerinin ayarlanmasını sağlamak”(E, G, H) olduğunu amaçlamaktadırlar. “Çağdaş eğitimdeki rehberlik gereği bireyi tanımanın gerekliliğinin sağlanması” “kişilerin sadece zihinsel yönüyle değil duyuşsal ve psikolojik yönlerinin de geliştirilmesi”ni (E, G) ifade etmişlerdir. G öğretim elemanı “ çağdaş öğretim anlayışı öğretmenlerin çok yönlü olmasını gerektirir. Öğretmen, öğrenciye yardım yapan, rehberlik eden bir durumdadır. Bu yüzden öğretmen öğrencinin bütün yönleriyle gelişmesini sağlamalıdır. Ders bireylerin kendilerini nasıl gerçekleştireceklerine ilişkin temel anlayışlar kazandırır.”

Aynı kitabı kullandıklarını ve konularla kitabın paralellik gösterdiğini belirten öğretim elemanları şu bölümlerden bahsetmektedirler; öğrenci kişilik hizmetleri, rehberliğin türleri, okullardaki rehberlik hizmet alanları, eğitsel ve mesleki rehberlik, kişisel rehberlik, bireyi tanıma teknikleri, özel eğitim, iletişim, çoklu zekâ kuramı konuları işlemektedirler.

Öğretim elemanları konuları yetiştirdiklerini belirtirken, H öğretim elemanı ise konuların yüzeysel olarak işlendiğini söylemiştir.

Özel Öğretim Yöntemleri-II

Bu derste Özel Öğretim Yöntemleri I dersinde kazandırılmak istenen amaçların aynen geçerli olduğunu vurgulamışlardır. “Etkili bir şekilde ders sürdürebilmek için gerekli olan temel bilgileri”, “öğretimde kullanacakları yöntem-teknik ve yaklaşımları kavratmak”, “bu yaklaşımların fen öğretiminde nasıl kullanılabileceğini öğretmek”(C, M, B, D) olduğunu ifade ederken “Öğretmenlik Mesleğine Giriş ve Öğretimde Planlama ve Değerlendirme derslerinin alan eğitimine taşınması”(A, M) olarak ifade etmektedirler. D öğretim elemanı “Bu derste öğretmen adaylarına öğrenme kuramlarına dayalı etkinliklerin nasıl tasarlanacağı ve öğretim kuramları ile ilgili küçük pratikler yapmaları amaçlanmamaktadır.” M öğretim elemanı “Derste öğretmen adaylarının Özel Öğretim Yöntemleri I dersinde kazandıkları teorik bilgileri uygulamaya dökerek kalıcı öğrenmenin sağlanmasını amaçlıyoruz.”

Genellikle Özel Öğretim Yöntemleri I dersinde içeriğin tamamlandığı vurgulanmaktadır. A öğretim elemanı bu derste problem çözme, proje yöntemi ve laboratuvar yöntemi konularını işlediğini belirtmiştir.

Bu derste tüm öğretim elemanları konu yetiştirmekte herhangi bir sorun yaşamadıklarını konularını çok rahat yetiştiklerini belirtmişlerdir.

Konu Alanı Ders Kitabı İncelemesi

Öğretim elemanlarının tümü bu dersin amacının “öğretmen adaylarına alanlarında yazılmış ders kitaplarını ve makaleleri belirli ölçütlere göre eleştirel bir bakış açısıyla inceleme becerisi kazandırmak” olduğunu belirtmektedirler. F öğretim elemanı “Bu dersin amacı ayrıca araştırmalarda kullanılacak bilgi ve becerileri kazandırmak, alanda yazılmış makaleleri tanımak, literatürde hangi kriterlerin kullanıldığını öğretmen adaylarının tanınması ve ilgili kişiye ileride çalışacağı bir görüş noktası kazandırmadır.” M öğretim elemanı “Bu derste ders kitabı nedir? İyi bir ders kitabı nasıl olmalıdır? Nasıl seçilmelidir? Yazılırken nelere dikkat edilmelidir? Konularını öğrencilere kazandırıyoruz.”

Bu derste YÖK dokümanındaki içerik takip edilmektedir ve içerik aşağıdaki bölümlerden oluşmaktadır: öğretim programının incelenmesi, öğretim programları, öğretim programlarının eğitim öğretimdeki yerleri, öğretim programlarının genel özellikleri

Konuların yetiştirilmesi ile ilgili herhangi bir sorun yaşanmamaktadır.

Öğretmenlik Uygulaması

Derste tüm dersleri almış bir öğretmen adayının gerçek sınıf ortamında öğretmenlik becerisi kazanması amaçlanmaktadır.

A öğretim elemanı “gerçek bir sınıf ortamının sorumluluğu gerçekleştirmelerini ve öğretmen adaylarının eksikliklerini ortaya çıkarıp bunların telafisi yönünde tedbirler almayı adayların değiştirebilecekleri özelliklerini keşfetmelerini amaçlıyoruz.”

Öğretmenlerin sınıf içinde ders anlatması ve belirli bir dersi veya dersleri planlı bir biçimde öğretmesidir.

KPSS Sorularının Ders ve Ünitelere Göre Dağılımları

Çalışmanın bu bölümünde öğretim elemanlarıyla yürütülen mülakatlar sonucunda elde edilen ders içerikleriyle ilişkili olarak 2001, 2002 ve 2003 yıllarında sorulan KPSS sorularının incelenmesiyle aşağıdaki bulgular elde edilmiştir:

Ders bazında tüm dersler incelendiğinde Öğretmenlik Mesleğine Giriş dersinden toplamda %2.7 oranında soru sorulmuştur (Tablo 2). En fazla soru 2001 yılı KMS sınavında, toplamda 8 soru ile sınavın % 6.66'lık bölümünü oluşturmaktadır. Öğretmenlik Mesleğinin Özellikleri ünitesinden her yıl en az bir soru sorulmasına rağmen Eğitimde Alternatif Görüşler ünitesinden hiç soru yer almamıştır. Temel Kavramlar, Okul ve Sınıf Ortamı Eğitimin Temelleri, Türk Eğitim Sistemi ünitelerinden ise sadece 2001 KMS sınavında soru sorulmuştur.

Tablo 2. KPSS - Öğretmenlik Mesleğine Giriş

	2001		2002		2003		Toplam	
	Soru sayısı	%	Soru sayısı	%	Soru sayısı	%	Soru sayısı	%
Temel kavramlar	1	0.83					1	0.27
Öğretmenlik mesleğinin özellikleri	3	2.50	1	0.83	1	0.83	5	1.38
Okul ve sınıf ortamı	1	0.83					1	0.27
Eğitimin temelleri	2	1.66					2	0.55
Türk eğitim sistemi	1	0.83					1	0.27
Eğitimde alternatif görüşler								
TOPLAM	8	6.66	1	0.83	1	0.83	10	2.78

Gelişim ve Öğrenme dersi 2001 yılında 31 soru %25.83'lük oran, 2002 yılında 47 soru % 39.16'lık oran ve 2003 yılında 41 soru %34.17'lik oran ile oldukça fazla soru sorulan bir ders olarak görülmektedir (Tablo 3). Bu derste sorulan sorular içerisinde ünite bazında en fazla soru ise toplamda 45 soru ve %12.50'lik oranla davranışçılık ve öğrenme ünitesindedir. Dersten en fazla soru 2002 yılında (47 soru) sorulmuştur. Kavram Öğrenme ve Eğitimde Motivasyon ünitelerinden ise hiç soru çıkmamıştır.

Öğretimde Planlama ve Değerlendirme dersi 2001 KMS'de 45 soru %37.5'lik oran, 2002 KPSS'de 44 soru %36.67'lik oran ve 2003 KPSS'de 37 soru %30.83'lük oran ile KPSS sınavlarında en fazla soru sorulan dersler arasındadır (Tablo 4). Derste soru sorulan üniteler içerisinde en büyük oran toplamda 44 soru ve %12.22'lik oranla Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme ünitesindedir. Daha sonra 26 soru ve %7.22'lik oranla Öğretim etkinliklerini Planlama, 25 soru % 6.94'lük oranla Öğretim Programlarını inceleme ve 24 soru ve %6.66'lık oranla Öğretmen Etkinliğini Planlama üniteleri ağırlık kazanmaktadır. Bu derste Öğretim Materyallerini Hazırlama ünitesinden ise hiç soru yer almamıştır (Tablo 3, 4).

Tablo 3. KPSS-Gelişim ve Öğrenme

	2001		2002		2003		Toplam	
	Soru sayısı	%	Soru sayısı	%	Soru sayısı	%	Soru sayısı	%
Psikoloji ve eğitim psikolojisi								
Eğitimde ve psikolojide araştırma								
Gelişim	4	3.33	8	6.66	4	3.33	17	4.72
Freud ve psikoseksüel gelişim								
Psikososyal gelişim	4	3.33	4	3.33	1	0.83	9	2.50
Moral gelişim			1	0.83	1	0.83	2	0.55
Piaget ve bilişsel gelişim	5	4.16	2	1.66	2	1.66	9	2.50
Dil gelişimi	1	0.83			1	0.83	2	0.55
Zeka ve bireysel farklılıklar	1	0.83			1	0.83	2	0.55
Öğrenme psikolojisi	2	1.66	6	5.00			8	2.22
Davranışçılık ve öğrenme	7	5.83	18	15.00	20	16.66	45	12.50
Sosyal öğrenme	1	0.83	2	1.66	5	4.16	8	2.22
Hümanist eğitim ve öğrenme	1	0.83	2	1.66	1	0.83	4	1.11
Öğrenmeye bilişsel yaklaşımlar			4	3.33	1	0.83	5	1.38
Bilgi işlem	3	2.50			4	3.33	7	1.94
Kavram öğrenme								
Öğrenmede algı ve dikkat	1	0.83					1	0.27
Öğrenmede transfer ve problem	1	0.83					1	0.27
Eğitimde motivasyon								
TOPLAM	31	25.83	47	39.16	41	34.17	120	33.33

Tablo 4. KPSS - Öğretimde Planlama ve Değerlendirme

	2001		2002		2003		Toplam	
	Soru sayısı	%	Soru sayısı	%	Soru sayısı	%	Soru sayısı	%
Öğretim etkinliklerini planlama	8	6.66	9	7.50	9	7.50	26	7.22
Öğretim programlarını inceleme	5	4.16	14	11.66	6	5.00	25	6.94
Öğretim materyallerini hazırlama								
Öğretme etkinliğini uygulama	15	12.50	6	5.00	3	2.50	24	6.66
Öğretme yaşantılarını sağlama	1	0.83	1	0.83	1	0.83	3	0.83
Eğitimde ölçme ve değerlendirme	16	13.33	13	10.83	15	12.50	44	12.22
Dönüt ve düzeltme işlemleri			1	0.83	3	2.50	4	1.11
TOPLAM	45	37.5	44	36.67	37	30.83	126	35.00

Tablo 5'te de görüldüğü gibi Sınıf Yönetimi dersinden 23 soru sorulmuştur ve bu ders KPSS'de %6.39'luk bir oranı temsil etmektedir. En fazla soru 2001 KMS'de (9 soru %7.49'luk oran) sorulmuştur. Bu derste Sınıf Yönetiminin Tanımı, Öğretimdeki Yeri ve önemi ve Öğrenci Çatışmalarının Yönetimi konularından hiç soru sorulmamıştır.

Tablo 5. KPSS - Sınıf Yönetimi

	2001		2002		2003		Toplam	
	Soru sayısı	%	Soru sayısı	%	Soru sayısı	%	Soru sayısı	%
Sınıf yönetiminin tanımı								
Öğretimdeki yeri ve önemi								
Sınıf yönetiminin özellikleri ve değişkenleri					2	1.66	2	0.55
Sınıf içi kurallar ve disiplin			2	1.66	3	2.50	5	1.38
Sınıf yönetimi modelleri	1	0.83			1	0.83	2	0.55
Öğretmen öğrenci iletişimi	3	2.50	2	1.66	1	0.83	6	1.66
Sınıf motivasyonu	1	0.83	1	0.83			2	0.55
Sınıfta istenmeyen davranışlar	4	3.33	1	0.83	1	0.83	6	1.66
Öğrenci çatışmalarının yönetimi								
TOPLAM	9	7.49	6	4.98	8	6.65	23	6.39

Özel Öğretim Yöntemleri dersinde ortalama olarak %5.55 oranında soru sorulmaktadır (Tablo 6). Dersin içeriğinden bu yıllarda toplamda 20 soru sorulmuştur. En fazla soru 2002 yılında (11 soru, %9.17 oran) yer almıştır. Derste Teknoloji Kullanımı, Simülasyon, Tartışma Yöntemi ve Laboratuvar Yöntemi konularından hiç soru bulunmamaktadır.

Tablo 6. KPSS - Özel Öğretim Yöntemleri

	2001		2002		2003		Toplam	
	Soru sayısı	%	Soru sayısı	%	Soru sayısı	%	Soru sayısı	%
Fen ve fen bilimleri öğretimi								
Fen bilimlerinde öğrenme teorileri	3	2.50	2	1.66	7	5.83	12	3.33
Kavramlar, kavramsal sistemler, kavram haritaları	1	0.83					1	0.27
Bilimsel süreç becerileri								
Laboratuvar kullanımı	1	0.83					1	0.27
Problem çözme	2	1.66			2	1.66	4	1.11
Teknoloji kullanımı								
Simülasyon								
Tartışma yöntemi								
Proje yöntemi					2	1.66	2	0.55
Laboratuvar yöntemi								
TOPLAM	7	5.83	2	1.66	11	9.17	20	5.55

Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme dersi KPSS'de %2.5'lik oran ve toplamda 9 soru sayısı ile çok az soru sorulan dersler arasındadır (Tablo 7). Derste en fazla soru 2002 yılında (4 soru) sorulmuştur. Bu derste Teknoloji, Görsel Materyaller Tasarımı, Öğretim Araçları ve Etkili Kullanımı ve Bilgisayar Destekli Öğretim ünitelerinden hiç soru sorulmamıştır.

Tablo 7. KPSS - Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme

	2001		2002		2003		Toplam	
	Soru sayısı	%	Soru sayısı	%	Soru sayısı	%	Soru sayısı	%
Teknoloji								
Öğretim teknolojisi ve iletişim			1	0.83	2	1.66	3	0.83
Araç gereçlerin yeri ve önemi	1	0.83	1	0.83			2	0.55
Öğretim araç gereçlerinin seçimi	2	1.66	2	1.66			4	1.11
Görsel materyaller tasarımı								
Öğretim araçları ve etkili kullanımı								
Bilgisayar destekli öğretim								
TOPLAM	3	2.50	4	3.33	2	1.66	9	2.50

Rehberlik dersi toplamda 45 soru ve genelde %12.50'lik ortalamayla en fazla soru sorulan üçüncü derstir (Tablo 8). Dersin içeriğinden her yıl 15 tane soru sorulmaktadır. Konu bazında dağılım ise homojenlik göstermemektedir. En fazla soru toplamda 12 soru ve %3.33'lük oranla Öğrenci Kişilik Hizmetleri ve Rehberlik ünitesinden sorulmuştur. Dersin tüm ünitelerine yönelik farklı yıllarda sorulmuş sorular vardır. Öğrenci Kişilik Hizmetleri ve Rehberlik, Rehberliğin Türleri, Eğitsel ve Mesleki Rehberlik ve Kişisel Rehberlik ünitelerinden her yıl soru sorulmuştur.

Konu Alanı Ders Kitabı İnceleme dersi toplam 3 soru sayısı ve genelde %0.84'lük oranla en az soru sorulan dersler içerisindedir (Tablo 9). Dersten 2001 KMS'de 2 soru ve 2003 KPSS'de 1 soru sorulmuştur. 2002 yılında yapılan KPSS sınavında ise bu dersten hiç soru sorulmamıştır. Ayrıca Öğretim Programlarının Eğitim Öğretimdeki Yeri ve Önemi ve Öğretim Programlarının Özellikleri konularında hiç soru bulunmamaktadır.

2001 tarihinden itibaren KPSS'de 2004 yılına kadar sorulan eğitim bilimleri ile ilgili soruların derslere ve konulara göre dağılımı homojen bir durum yansıtmamaktadır. Sorular analiz edildiğinde 2001 KMS'ye oranla Öğretimde Planlama ve Değerlendirme dersine ağırlık verilirken daha sonraki yıllarda %39.16 ve %35 lik oranlarla Gelişim ve Öğrenme dersinin ağırlıklı olduğu görülmektedir (Tablo 3, Tablo 4). Bu sürede yapılan sınavların tamamında ise %35 lik oranla Öğretimde Planlama ve Değerlendirme dersinin ağırlık kazandığı dikkat çekmektedir (Tablo 4).

Tablo 8. KPSS - Rehberlik

	2001		2002		2003		Toplam	
	Soru sayısı	%	Soru sayısı	%	Soru sayısı	%	Soru sayısı	%
Öğrenci kişilik hizmetleri ve rehberlik	6	5.00	2	1.66	4	3.33	12	3.33
Rehberliğin türleri	1	0.83	1	0.83	2	1.66	4	1.11
Okullardaki rehberlik hizmet alanları	2	1.66	1	0.83			3	0.83
Eğitsel ve mesleki rehberlik	3	2.50	5	4.16	1	0.83	9	2.50
Kişisel rehberlik	1	0.83	3	2.50	2	1.66	6	1.66
Bireyi tanıma teknikleri					3	2.50	3	0.83
Özel eğitim					3	2.50	3	0.83
İletişim	1	0.83	1	0.83			2	0.55
Çoklu zeka kuramı	1	0.83	2	1.66			3	0.83
TOPLAM	15	12.50	15	12.50	15	12.50	45	12.50

Tablo 9. KPSS - Konu Alanı Ders Kitabı İnceleme

	2001		2002		2003		Toplam	
	Soru sayısı	%	Soru sayısı	%	Soru sayısı	%	Soru sayısı	%
Öğretim programlarının incelenmesi	1	0.83					1	0.27
Öğretim programları	1	0.83			1	0.83	2	0.27
Öğretim programlarının eğitim öğretimdeki yeri ve önemi								
Öğretim programlarının özellikleri								
TOPLAM	2	1.66			1	0.83	3	0.84

Tüm sınavlar değerlendirildiğinde Okul Deneyimi I-II ve Öğretmenlik Uygulaması, derslerinden hiç soru sorulmadığı görülmektedir. Öğretmenlik Mesleğine Giriş, Sınıf Yönetimi, Özel Öğretim Yöntemleri I-II, Öğretim

Teknolojileri ve Materyal Geliştirme, Rehberlik ve Konu Alanı Ders Kitabı İnceleme derslerinde ise Gelişim ve Öğrenme ve Öğretimde Planlama ve Değerlendirme dersleriyle aynı ders saati sayısına sahip olduğu halde az sayıda soru yer almaktadır.

2001-2002-2003 yıllarında KPSS'de yer alan Eğitim bilimleri ile ilgili sorular analiz edildiğinde en çok gelişim ve öğrenme dersinde yer alan "Davranışçılık ve Öğrenme" (toplamda 45 soru %12.5 oran) ünitesiyle, Öğretimde Planlama ve Değerlendirme dersinde yer alan "Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme"(toplamda 44 soru %12.22 oran) ile ilgili konularda sorular sorulduğu görülmektedir (Tablo 3, Tablo 4).

2002 ve 2003 KPSS'de yer alan portfolyo yöntemiyle, 2003 KPSS'de yer alan işbirlikçi öğrenme, aynı yıl yer alan pankreasın görevleri ve 2003 KPSS 'de yer alan program türleri belirtilen derslerin hiçbirinin içeriğinde yer almamaktadır.

SONUÇLAR

Amaçların genel olması beklendiği halde, yapılan mülakatlarda her öğretim elemanı dersin amaçlarını kendince önemli bulduğu noktalara dikkat çekmektedir. Sadece Okul Deneyimi I-II ve Öğretmenlik Uygulamasında amaçlar öğretim elemanları tarafından benzer ifadelerle vurgulanmıştır. Bunun da hizmet öncesi öğretmen eğitim programlarında varolan derslerde öğretmen adaylarına kazandırılması beklenen davranışların bir standarda uygun olmasını tartışmalı hale getirdiği düşünülebilir.

Öğretim elemanlarıyla yürütülen mülakatlarda Gelişim ve Öğrenme dersinin Öğrenme ve Öğretimde Planlama ve Değerlendirme dersinin ölçme-değerlendirme konularının yetiştirilemediği belirtilmiştir. Böyle bir durum eğitim fakültelerinde verilmesi gereken derslerin içeriğinin tam olarak verilmediğini ortaya çıkarmaktadır. Fakat bu üniteler KPSS'de en çok sorulan konular arasında yer almaktadır. Böylece öğrencilerin derslerinde tam olarak öğrenemedikleri konulardan sınava girmeleri sonucunu ortaya çıkarmaktadır. Özellikle Öğretimde Planlama ve Değerlendirme ve Gelişim ve Öğrenme derslerinin yetiştirilememesinden dolayı ilköğretim öğretmen yetiştirme programında öğretimde planlama ve değerlendirme dersi, Öğretim ilke ve yöntemleri ve Ölçme ve Değerlendirme şeklinde yeniden düzenlenmiştir. Bu düzenlemenin yukarıda bahsedilen sorunu gidermede etkili olabileceği düşünülebilir.

Öğretmen adayları aldıkları birçok öğretmenlik meslek derslerinde uygulama becerilerine göre de değerlendirilmektedir. Zaten yürütülen derslerin amaçlarında da öğretim elemanları tarafından bunlar belirtilmektedir. Fakat KPSS sorularına bakıldığında derslerin içeriğinde bulunan uygulama

bölümlerinden hiç soru yer almamaktadır. Bu durum öğretmen seçiminde sadece bilişsel özelliklerin ölçülmesi sonucunu ortaya çıkarmaktadır.

KPSS’de sorulan soruların dağılımına bakıldığında her yıl aynı dersler üzerinde bir yoğunlaşmanın olduğu görülmektedir. Bu dersler Gelişim ve Öğrenme dersi ve Öğretimde Planlama ve Değerlendirme dersleridir. Buna karşın özellikle sorulan soruların yıllara göre ders dağılımına bakıldığında önemli bir farklılık yoktur. Her yıl aynı derslerden yaklaşık olarak aynı oranda soru yer almaktadır. Sorulan sorularda ders açısından bir homojenlik bulunmamaktadır.

Yoğunlaşma bir ders içerisindeki konuların dağılımında da aynı şekildedir. KPSS soruları eğitim fakültesinde yürütülen dersler açısından konu içeriklerine bakıldığında uygun bir dağılım göstermemektedir. Örneğin Gelişim ve Öğrenme dersinin Davranışçılık ve Öğrenme konusundan 2002’de 16, ve 2003’te 20 soru, Öğretimde Planlama ve Değerlendirme dersinin Öğretim Programlarını İnceleme konusu ile ilgili 2002’de 14 soru, Öğretim Etkinliğini Uygulama konusu ile ilgili 2001’de 15 soru, Eğitimde Ölçme değerlendirme konusu ile ilgili 2001’de 15, 2002’de 13 ve 2003’te 15 soru sorulmuştur. Bu durum KPSS’de sorulan soruların kapsam geçerliliğini tartışmalı hale getirmektedir.

ÖNERİLER

Çoktan seçmeli anlayışta bilişsel ağırlıkta sınırlı zamanda yapılan bir sınavda pratik düşünüşe ve ezber gücüne sahip bireylerin avantajlı olması kaçınılmazdır (Yiğit vd., 2005). Sınavda sadece çoktan seçmeli test tekniğinin uygulanması yerine klasik sınavlar, mülakatlar, laboratuvar çalışmaları, projeler, ödevler, öğretmenlik meslek becerisini ve alan bilgisini ölçecek değerlendirme teknikleri uygulanmalıdır.

KPSS’ de sorulan sorular bazı derslerin belirli konularında yığılmış durumdadır. Bu da öğretmen adaylarının bütün derslere önem vermemesine ve sadece belirli konulara çalışmalarına neden olmaktadır. Oysa bir dersteki bütün konular kendi açısından önemlidir ve öğretmen adayları tüm konulardan sorumlu tutulmalıdır. KPSS soruları eğitim fakültesinde yürütülen derslerde yer alan konulara uygun şekilde kapsam geçerliliğine kavuşturulmalıdır.

Nitelikli öğretmenlerin eğitimi kadar seçimi de son derece önemli olduğu için, öğretmen seçimi sürecinde başarılı olmak için yetenek, motivasyon, başarı ve nitelik ölçütleri gibi çeşitli ölçütler dikkate alınarak iyi daha geliştirilmiş seçim yöntemleri kullanılmalıdır (Eraslan, 2005, Yiğit vd., 2005). KPSS sınavında sadece öğretmen adaylarının genel kültür ve genel yetenek bilgileri ölçülmektedir. Oysa etkili bir öğretmende genel kültür, konu alanı bilgisi, mesleki beceri ve yeterlilikler bulunmalıdır. KPSS belirtilen bu özelliklerin tümünü ölçecek nitelikte düzenlenmelidir. Bir öğretmende bulunması gereken

özelliklerden en önemlisi olan öğretmenlik meslek becerilerini yoklayan bilgiler KPSS'de ders bazında bir homojenliğe kavuşturulmalıdır.

Bazı derslerin içeriğinde çok fazla konu olmasına rağmen kısıtlı bir sürede verilmektedir. Bu da bazı derslerin yetiştirilememesine yüzeysel olarak işlenmesine neden olmaktadır. Ders saati sayısı içerik dikkate alınarak yeniden düzenlenmelidir.

Öğretmen adayları eğitim fakültelerini ikinci plana itmekte KPSS hazırlık kurslarını daha fazla önemsemektedir. Bu durum liselerde yaşanan duruma doğru ilerlemektedir. Tıpkı liselerdeki gibi öğretmen adayları eğitim fakültelerine gereken önemi vermeyerek dershanelere yönelmektedir. Bu durumun düzeltilmesi için öğretmen atamalarında eğitim fakültelerinin işlevleri artırılmalıdır.

KAYNAKÇA

- Akdeniz, A.R., Karamustafaoğlu, O., "Fen Bilimleri Eğitimi Hedef Analizi" Dersinde Yürütülen Öğrenci Etkinlikleri ve Kazandırılan Davranışlar Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri, Trabzon, Aralık, 2001 (245-248)
- Akdeniz, A.R., Konu Alanı Ders Kitabı İnceleme Ders Notları, Trabzon, 2003
- Çepni, S., Araştırma ve Proje Çalışmalarına Giriş, Erol Ofset, Trabzon, 2001
- Çepni, S., Ayas, A.P., Johnson, D., Turgut, F., Fizik Öğretimi, YÖK Dünya Bankası, Ankara, 1997
- Çepni, S., Bacanak, A., Özsevgeç, T., Gökdere, N., LGS sorularının ve Fen Bilgisi Öğretmenlerinin Sordukları Soruların Formal Operasyon Dönem Özellikleri ile İlişkilendirilmesi, Trabzon, 2001 (28-33)
- Çepni, S., Keleş, E., Ayvaci, H.Ş., ÖSS'de Sorulan Fizik Soruları İle Liselerde Sorulan Fizik Sınav Sorularının Karşılaştırılması, D.E.Ü Buca Eğitim Fakültesi, 1999
- Çoban, A., Fen Bilgisi Dersinin İlköğretim Programları ve Liselere Giriş Sınavları Açısından Değerlendirilmesi, http://www.aniyayincilik.com.tr/DERGI/Eski_yayinlar Mart 2003 10. sayı (02.03.2006)
- Ergin, Ö., Bulut, S., Ortaöğretim Fizik Öğretmenlerinin Ölçme ve Değerlendirme Etkinliklerinin Değerlendirilmesi, D.E.Ü Buca Eğitim Fakültesi, 1999 (267-272)
- Eraslan, L. (2005). "Öğretmenlik Mesleğine Girişte Kamu Personeli Seçme Sınavı (KPSS)YöntemininDeğerlendirilmesi".http://www.insanbilimleri.com/makal_eler/sosyoloji/Ogretmenlik_Meslegine_Giriste_KPSS.htm. (01.08.2005).

- Erol, M., Çallica, H., Kalem, R., Gök, T., Kavcar, N., Yüksek Öğretime Geçiş Sınav Sisteminin Fizik Açısından İrdelenmesi ve Yeni Öneriler, Dokuz Eylül Üniversitesi Buca eğitim Fakültesi Dergisi, 1999 (301-304)
- Komasyon, KPSS'ye Hazırlık Soru Bankası, Çağdaş Öğretmen Yayınları, Ankara, 2003
- Morgil, F.İ., Bayarı, S., ÖSS-ÖYS Fizik Sorularının Soru Alanlarına Göre Dağılımı Çözülebilirlikleri ve Başarının Bağlı Olduğu Etkenler, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi /12, 1996(215-220)
- ÖSYM, KPSS Kılavuzu, Ankara, 2003
- Yıldızlar, M., KPSS Hazırlık Kılavuzu, 12.Baskı, Tekağaç Eylül Yayınları, Ankara, 2003
- Yiğit, N., Alev, N., Devocioğlu Y., Ölçme Ve Değerlendirme Alanındaki KPSS Sorularının Bloom Taksonomisine Göre İncelenmesi 14. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi 28- 30 Ekim 2005 Denizli (824-829)
- Yiğit, N., Saka, A. ve Akdeniz, A.R. Fizik Derslerinde Uygulanan Ölçme-Değerlendirme Yaklaşımları ve Hedef Davranış Belirleme Becerilerinin Kazandırılması İçin Etkinlikler, III. Fen Bilimleri Eğitimi Sempozyumu, KTU, 23-25 Eylül 1998, Trabzon.
- YÖK, Eğitim fakültesi lisans öğretmen yetiştirme programları, Ankara, 1998.